

1808 – 1810
EL PLA DE LLEIDA
EN GUERRA

1808 – 1810. . EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA

En començar el 1808, després d'anys d'aliança militar i coneixedor de la feblesa i la desunió de la família reial espanyola, **Napoleó Bonaparte** organitza un cop d'estat amb la finalitat de fer-se amb el control absolut del **reialme d'Espanya** i de **les seves colònies**.

D'una banda, aconseguix el control militar amb la introducció a la Península d'un exèrcit de 100.000 homes i, de l'altra, força l'abdicació de **Ferran VII** i del seu pare **Carles IV**, i nomena rei d'Espanya el seu propi germà Josep.

Amb la família reial segrestada a França, el govern espanyol i les classes dirigents accepten la nova situació, però, inesperadament, el poble s'aixeca en armes. La **rebel·lió de Madrid del 2 de maig** es generalitza arreu i, al cap de poques setmanes, arriba al Principat i a les poblacions del Pla de Lleida.

El 28 de maig, els lleidatans es juramenten per defensar **rei, pàtria i religió** contra els francesos en el que passaria a la història com la **Sagramental lleidatana**.

1808 – 1810. . EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA

La **Guerra del Francès** s'inicia enmig d'una situació de crisi política i social greu que afavoreix l'aixecament contra les autoritats absolutistes i contra els invasors francesos. La ferma voluntat de reformes de l'època no és una conseqüència de la guerra, sinó de l'antiga i greu crisi del sistema.

La guerra comença quan no hi ha una autoritat central legitimada i les classes vinculades al vell aparell del govern accepten l'ocupació militar francesa. Per la seva banda, els grups dirigents de la societat catalana s'engresquen en el projecte de creació d'una "**nació espanyola**", **democràtica i liberal**, antagònica del vell model que representa la **monarquia absolutista borbònica**.

Al començament de 1808, Lleida era una petita i pacífica ciutat de prop de deu mil habitants censats. La Sagramental és l'inici d'una sèrie d'esdeveniments fatals que, durant sis anys, portaran **la guerra, la fam i l'horror a les terres lleidatanes**.

1808 – 1810. . EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA

1808

1809

1810

Situa en la línia del temps els fets històrics que es relacionen a continuació:

- La Sagramental
- Setge de Lleida
- Creació de la Junta corregional de Cervera
- Revolta de Madrid
- Segona batalla del Bruc
- Creació de la Junta Superior de Catalunya
- Darrera batalla comandada per Baget
- Caiguda de Saragossa
- Primera batalla del Bruc

1808 – 1810. . EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA

L'organització del territori

Ordena cronològicament els mapes que et proposem i destaca-hi les principals diferències

La organització de la població

Relaciona mitjançant fletxes cada un dels elements que apareixen en columnes: imatge, tipus de document, datació i informació que hi apareix i ubicació actual.

- Diari
 - Formació dels terços catalans.
Datació: _____
- Bans
 - Crida per a la recollida de roba per als miquelets
Datació: _____
 - Arxiu Comarcal de la Segarra
- Full reclutament
 - Condicions per a la formació de l'exèrcit
Datació: _____
 - Servei d'Arxiu i Llegats de l'IEI
 - Crida per cobrir places de capellans i cirurgians
Datació: _____

1808 – 1810. . EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA

El territori en guerra

Relaciona mitjançant fletxes cada un dels elements que apareixen en columnes: imatges, nom de l'objecte, per qui era utilitzada i ubicació actual.

D'alguna de les armes que apareixen, destaca'n els elements bàsics.

• Fusell

• Sometent

• Museu Comarcal de Cervera

• Bales de canó

• Miquelets

• Diputació de Lleida

• Pistola

• Exèrcit francès

• trabuc

• Tots ells

• Museu Comarcal de la Noguera

1808 – 1810. . *EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA*

El territori en guerra

Identifica els uniformes i robes militars que es representen a continuació i relaciona correctament a quin exèrcit corresponen i els elements que el conformen.

La majoria de les il.lustracions estan signades pel mateix dibuixant. Qui és?

Exèrcit al que correspon

Elements que el conformen

1808 – 1810. . *EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA*

El territori en guerra

Identifica els uniformes i robes militars que es representen a continuació i relaciona correctament a quin exèrcit corresponen i els elements que el conformen.

La majoria de les il.lustracions estan signades pel mateix dibuixant. Qui és?

Exèrcit al que correspon

Elements que el conformen

1808 – 1810. . *EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA*

El territori en guerra

Identifica els uniformes i robes militars que es representen a continuació i relaciona correctament a quin exèrcit corresponen i els elements que el conformen.

La majoria de les il.lustracions estan signades pel mateix dibuixant. Qui és?

Exèrcit al que correspon

Elements que el conformen

1808 – 1810. . EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA

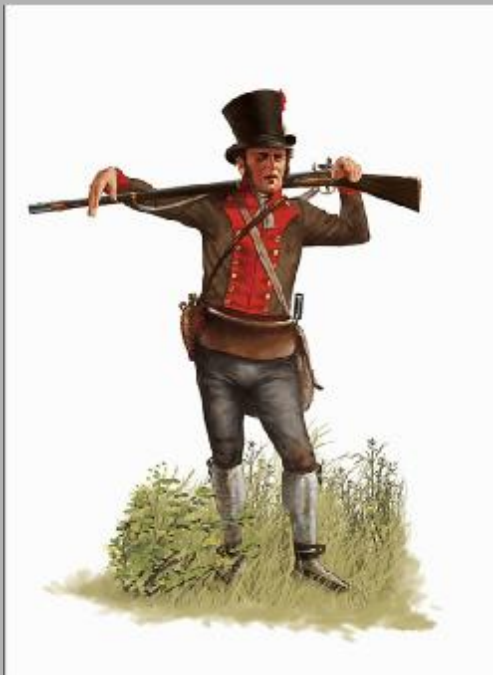
El territori en guerra

Identifica els uniformes i robes militars que es representen a continuació i relaciona correctament a quin exèrcit corresponen i els elements que el conformen.

La majoria de les il.lustracions estan signades pel mateix dibuixant. Qui és?

Exèrcit al que correspon

Elements que el conformen

El desenvolupament de la guerra

La primera batalla dels voluntaris dels corregiments de Lleida i Cervera va ser al **Bruc el 14 de juny de 1808**. En la memòria popular perviuen imatges sobre aquesta batalla que defineixen la Guerra del Francès i que, al mateix temps, dibuixen una mitologia netament catalana d'aquesta guerra.

Els fets van ser uns...

- L'exèrcit català estava format per
-

- L'exèrcit francès estava format per
-

- La victòria va ser per
-

La realitat esdevé llegenda...

- Quina imatge es construeix d'aquesta batalla?
-

- Coneixies la llegenda per:

- q L'escola
- q Els contes infantils
- q Les pel·lícules històriques

1808 – 1810. . EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA

El rostre de la batalla

Al llarg dels segles, la guerra ha tingut uns punts definidors independentment de la tecnologia, model social i econòmic i sistema polític encara que la Guerra del Francès van portar fins a extrems esfereïdors la violència desencadenada en unes conteses fins llavors tradicionals.

Identifica quin tipus d'acció va caracteritzar la Guerra del Francès

- q Guerra cos a cos
- q Guerra de desgast: fam, epidèmies, misèria
- q Guerra freda
- q Saquejos a la població civil
- q Empresonaments, segrestos, tortures, ...
- q Setges

1808 – 1810. . EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA

El setge de 1810

El 12 d'abril de 1810 apareixen els primers escamots francesos que prenen posicions davant les muralles de la ciutat de Lleida la qual patirà un dels setges més ferotges de la seva història.

Respon breument aquestes qüestions:

Quin va encapçalar el setge de Lleida?

Quan va durar el setge?

Quantes víctimes va ocasionar i quins segments de la població van patir més?

Quina va ser la tàctica emprada per l'exèrcit francès?

Qui va ser el cronista?

Que va significar la caiguda de Lleida per al desenvolupament de la guerra?

1808 – 1810. . *EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA*

Estudiar la guerra per aprendre la cultura de la pau

L'exposició acaba amb una mostra d'uns gravats esfereïdors que presenten la cruesa i la insensatesa de les accions violentes que suposen una guerra. El títol d'aquesta sèrie és prou eloqüent *Els desastres de la guerra*.

Qui és el genial pintor autor d'aquesta sèrie de gravats?

Situa'l cronològicament i identifica l'estil artístic que li és propi.

Què creus que va voler expressar l'autor en aquesta obra? Utilitza adjectius breus que defineixin l'esperit de l'obra

1808 – 1810. . **EL PLA DE LLEIDA EN GUERRA**

Crèdits guia didàctica:

Idea, redacció i coordinació: Carme Bergés. Museu Comarcal de Cervera

Documentació: Òscar Uceda, 1808-1810. *El pla de Lleida en guerra, catàleg d'exposició, Institut d'Estudis Ilerdencs, 2010.*

Il·lustracions: Dionisio Álvarez Cueto

Cartografia: Institut Cartogràfic de Catalunya

Fotografies: Jordi Prat (Museu Comarcal de Cervera)